

disciplines, provides the formation of skills and expertise in applying the knowledge of natural sciences to tackle professional tasks, develops individual autonomy, activeness, creativity and other personal qualities, which help to achieve success in professional ecological activity and social life on the whole. Thus, the proposed technology provides the achievement of the estimated result of natural scientific preparation, which lies in the formation of future ecologists' natural sciences competence.

Key words: *pedagogical technology, informational educational environment, preparation in natural sciences.*

Дата надходження статті: «31» березня 2014 р.

УДК 371.3:51:373.5.046.16

АНАСТАСІЯ БІЛЮНАС,
аспірантка
(м.Ялта, АР Крим)

Критерії, показники та рівні сформованості математичної культури учнів старшої школи

У статті зосереджено увагу на формуванні математичної культури учнів старшої школи. В ході дослідження виявлено головний критерій сформованості математичної культури старшокласників, зміст якого полягає в просуванні від низького рівня до високого; обрано показники рівня сформованості математичної культури (обсяг і якість математичних знань і умінь, обсяг і якість вмінь математичної самоосвіти, володіння мовною математичною культурою).

У процесі формування математичної культури учнів старшої школи нами виділено наступні рівні: початковий (недостатній) – репродуктивний, середній (нейтральний) або евристичний, достатній та високий – це рівень продуктивно-творчої діяльності. Перехід на новий рівень означає якісний стрибок в оволодінні знаннями, вміннями і навичками математичної культури. Ці рівні наведено в критеріально-рівневій таблиці сформованості математичної культури в залежності від сформованості її компонентів. Представлено одержані результати констатуючого експерименту.

Ключові слова: *математична культура, рівні, показники, критерії, результати експерименту.*

Постановка проблеми у загальному вигляді... На сучасний стан випускник повинен відповідати основним вимогам розвитку суспільства, а саме: адаптація в навколишньому середовищі, уміння розв'язувати завдання життєвого, професійного та прикладного характеру. Навчальні заклади здійснюють підготовку випускників. Їх робота базується на нормативних документах, у яких значна увага загострюється на необхідності підсилення практичної складової навчання всіх дисциплін, у тому числі і математичних [3]. Реалізувати практичну та прикладну спрямованість навчання дає можливість математична культура. Формування математичної культури у процесі навчання у загальноосвітніх навчальних закладах сприяє поглибленню набутих учнями знань, формуванню в них навичок їх використовувати при вирішенні різних типів завдань. У процесі вивчення математичних дисциплін, а саме: при вивченні алгебри та початків аналізу, вчитель має можливість формувати та розвивати в учнів математичні знання та вміння, математичну мову, математичну самоосвіту (зокрема, при вивченні математичних тверджень), проте критеріїв, які дають можливість виявити рівень їх сформованості, вчителі не мають. У зв'язку з цим виникає потреба в розробці системи критеріїв, виявлення рівня сформованості математичної культури учнів старшої школи.

Аналіз досліджень і публікацій... Проблема визначення критеріїв та рівнів сформованості математичної культури перебуває в колі уваги вітчизняних та зарубіжних вчених. У їх доробках нас цікавили переважно погляди стосовно критеріїв і показників сформованості математичної культури учнів старшої школи.

Сутність математичної культури, її місце в системі загальної культури, понятійний апарат вивчали у своїх роботах А.Р.Магомедов, О.В.Артебякіна, П.А.Батчаева, О.М.Заглядіна, Л.М.Андрюхіна, О.І.Майкова, О.В.Гладкий, В.Г.Болтянський, А.Д.Мишкіс, П.Г.Сатьянов тощо.

Формулювання цілей статті... Визначити критерії, показники та рівні сформованості математичної культури в учнів старшої школи у процесі навчання алгебри та початків аналізу та описати одержані результати констатуючого експерименту.

Виклад основного матеріалу... Основна мета нашого дослідження полягає у формуванні математичної культури учнів старшої школи. При навчанні математики з систематичним використанням математичних тверджень можливо досягти не тільки придбання учнями певного кола знань і вміння використовувати одержані знання для розв'язання ряду завдань, але й розвинути математичну інтуїцію, сформувати в кінцевому рахунку математичну культуру.

Мета констатуючого етапу експерименту нашого дисертаційного дослідження – це визначення та обґрунтування показників, критеріїв та рівнів сформованості математичної культури старшокласників в залежності від сформованості її компонентів з використанням системи завдань на доведення математичних тверджень при вивченні курсу алгебри і початків аналізу.

У процесі констатуючого експерименту розв'язувалися такі завдання: проаналізувати науково-методичну, психолого-педагогічну літературу з проблеми дослідження; виявити рівень сформованості математичної культури на прикладі вивчення доведень математичних тверджень курсу алгебри і початків аналізу; з'ясування, як розуміють учні X–XI класів доведення в шкільному курсі алгебри і початків аналізу; проаналізувати якість організації навчального процесу та методику проведення доведень, яку застосовують вчителі математики у процесі навчання алгебри і початків аналізу.

У психолого-педагогічній літературі можна зустріти кілька підходів до визначення об'єктивних показників ефективності та якості навчального процесу з формування математичної культури старшокласників. Проаналізувавши дані підходи і взявши до уваги особливості предмета дослідження, ми вирішили, що в якості головного критерію в рамках розробленої нами системи формування математичної культури старшокласників необхідно взяти його просування на більш високий рівень сформованості. Але оскільки процес формування математичної культури є складним і багатограним, то ми прийшли до необхідності виявлення комплексу показників, які дозволяють якісно і кількісно виміряти її становлення у старшокласників в рамках освітнього процесу школи [1].

Внаслідок того, що основним критерієм сформованості математичної культури старшокласників у нашому дослідженні виступає просування від низького рівня до високого, то нам необхідно було розв'язати завдання: визначити показники сформованості математичної культури особистості старшокласника; скласти характеристики кожного рівня; виявити критерії, за допомогою яких ми співвідносимо старшокласників до певного рівня; створити систему перекладу якісних показників сформованості математичної культури в кількісні.

Виходячи з розуміння математичної культури як складної системи, що представляє інтегративний результат взаємодії культур, і на основі аналізу психолого-педагогічної літератури, ми визначили такі показники рівня сформованості математичної культури: обсяг і якість математичних знань і умінь; обсяг і якість вмінь математичної самоосвіти; володіння мовною математичною культурою [4].

У процесі формування математичної культури учнів старшої школи ми виділяємо наступні рівні: початковий (недостатній) – репродуктивний, середній (нейтральний) або евристичний, достатній та високий – це рівень продуктивно-творчої діяльності. Перехід на новий рівень означає якісний стрибок в оволодінні знаннями, вміннями і навичками математичної культури.

З метою подальшого кількісного аналізу результатів кожному рівню відповідають певні бали за 12-бальною системою: високому рівню 12, 11 та 10 балів; достатньому – 9, 8 та 7 балів; середньому рівню – 6, 5 та 4 бали; початковому – 3, 2 та 1.

Наведемо критеріально-рівневу таблицю сформованості математичної культури в залежності від сформованості її компонентів (табл.1).

Таблиця 1

Критеріально-рівнева таблиця визначення сформованості математичної культури учнів

Критерії Рівні (бали)	Обсяг і якість математичних знань та вмінь	Обсяг і якість вмінь математичного самоосвіти	Володіння мовною математичною культурою
Початковий (1, 2, 3)	Знання поверхові, безсистемні, неповні. Сформовані деякі вміння, в оперуванні ними спостерігаються неточності. Учень розпізнає один із кількох запропонованих математичних об'єктів	Прагнення до самовдосконалення майже не проявляється. Необхідність прилучення до самоосвіти сприймається як обтяжливий обов'язок, тобто викликає негативне	Учень читає числа, математичний вираз, формулу, але вжиті мовні засоби сумбурні, важко розуміються, часто

	(символів, виразів, геометричних фігур тощо), виділивши його серед інших.	ставлення. Елементарні завдання виконує за допомогою вчителя.	переплутані.
Середній (4, 5, 6)	Учень опанував розумінням сутності фундаментальних положень теорії предмета. Знання дещо неповні. Учень вміє ілюструвати означення математичних понять, формулювання теорем і правил виконання математичних дій.	Діяльність із самовдосконалення епізодична, відбувається під впливом зовнішніх стимулів (часто за наполяганням вчителя). Учень виконує за зразком завдання обов'язкового рівня, розв'язує завдання обов'язкового рівня за відомими алгоритмами з частковим поясненням.	У оперуванні мовними засобами допускає деякі неточності, але прагне до переконливості у своїх відповідях і судженнях. Записує математичний вираз, формулу за словесним формулюванням і навпаки.
Достатній (7, 8, 9)	Знання достатні. Учень (учениця) володіє визначеним програмою навчальним матеріалом, розв'язує завдання, передбачені програмою.	Характерне володіння навичками самоосвіти. Учень самостійно виправляє вказані йому помилки, самостійно виконує завдання в знайомих ситуаціях із достатнім поясненням.	Учень повністю аргументує математичні міркування, обґрунтування математичних тверджень та розв'язання завдань, майже не допускаючи помилок
Високий (10, 11, 12)	Знання, вміння й навички учня повністю відповідають вимогам програми. Учень виявляє варіативність мислення і раціональність у виборі способу розв'язування математичної проблеми, вміє узагальнювати й систематизувати набуті знання, здатний розв'язувати нестандартні задачі та вправи.	В учня проявляється прагнення до самовдосконалення і відповідальності. Самостійно знаходить джерела інформації та працює з ними, використовує набуті знання і вміння в незнайомих для них ситуаціях.	Учень вільно і впевнено користується мовними засобами у своїй навчальній діяльності. Висловлює відповідні математичні міркування, переконливо аргументує їх. Математична мова побудована грамотно.

Критеріально-рівнева складова сформованості математичної культури в залежності від сформованості її компонентів в галузі математичних знань володіє сутністю про фундаментальні положення теорії предмета, знання дещо неповні, постійно і дієво проявляється прагнення до самовдосконалення, що реалізовується через перспективну програму з урахуванням усвідомлених запитів, проявляється висока відповідальність, діяльність із самовдосконалення епізодична, відбувається під впливом зовнішніх стимулів (часто за наполяганням вчителя), характерно володіння навичками самоосвіти, прагнення до самовдосконалення майже не проявляється, необхідність прилучення до самоосвіти сприймається як обтяжливий обов'язок, тобто викликає негативне ставлення [2].

Слід визначити, що виділені нами рівні сформованості математичної культури старшокласників є умовними по відношенню до дійсності.

У ході констатуючого експерименту нами застосовувалися діагностичні методи (анкетування вчителів і учнів, тестування учнів), аналіз продуктів діяльності (контрольні та самостійні роботи) та спостереження.

З метою визначення обсягу та якості математичних знань та вмінь учнів ми використовували комплекс прийомів: тестування та аналіз продуктів діяльності (контрольна робота).

Контрольна робота оцінювалася за критеріями визначення сформованості математичної культури по обсягу і якості математичних знань та вмінь учнів за 12-бальною системою: високий рівень (12, 11 та 10 балів) – задача (завдання) розв'язана правильно і самостійно; достатній рівень (9, 8 та 7 балів) – задача розв'язана правильно, але не раціонально; середній рівень (6, 5 та 4 бали) – при розв'язанні задачі старшокласник використовував готовий алгоритм; початковий рівень (3, 2 та 1) – завдання розв'язано за допомогою вчителя.

Обсяг і якість математичних знань і умінь нами розглядалися як один з критеріїв сформованості математичної культури, а спільні результати використаних методик і узагальнення оцінок дозволили визначити рівень сформованості математичних знань і умінь старшокласників на констатуючому етапі експерименту (табл. 2).

Таблиця 2

Порівняльні дані обсягу та якості сформованості математичних знань і умінь

Клас	Кількість учнів	Рівень сформованості							
		Початковий		Середній		Достатній		Високий	
		кількість	%	кількість	%	кількість	%	кількість	%
КК	22	15	68,18	7	31,82	0	0,00	0	0,00
ЭК-1	23	14	60,87	8	34,78	1	4,35	0	0,00
ЭК-2	24	18	75,00	6	25,00	0	0,00	0	0,00

Одержані результати констатуючого етапу дослідження говорять про те, що за обсягом та якістю сформованості математичних знань і умінь, контрольних та експериментальних класів практично не відрізняються, оскільки в них велика кількість старшокласників, роботи яких відповідають початковому та середньому рівням.

З метою визначення обсягу та якості вмінь математичної самоосвіти нами було використано комплекс методів: аналіз продуктів діяльності (четвертні та контрольні роботи, реферати), бесіда. Обсяг і якість вмінь математичної самоосвіти старшокласників нами визначалися, використовуючи сукупні результати всіх методів і узагальнення оцінок, для чого школярам пропонувалося вибрати одну із запропонованих тем для написання реферату з математичної проблеми.

Цю роботу ми оцінювали за 12-бальною системою, причому критерієм служили: глибина теоретичних математичних знань старшокласника, вміння користуватися спеціальною, науковою та методичною літературою; лаконічність викладу своїх думок у письмовій формі тощо. Інші роботи ми також оцінювали за 12-бальною системою, а середньоарифметичний показник даних робіт дав нам загальну картину про сформованості вмінь математичної самоосвіти.

Одержані результати етапу дослідження говорять про те, що за обсягом та якістю сформованості вмінь математичної самоосвіти, контрольний і експериментальні класи практично не відрізняються і вони недостатньо високі (табл. 3), оскільки основна маса 86,35% старшокласників за роботи по даному виду діяльності одержали 3 і 5 бали.

Таблиця 3

Порівняльні дані обсягу та якості сформованості вмінь математичної самоосвіти

Клас	Кількість учнів	Рівень сформованості							
		Початковий		Середній		Достатній		Високий	
		кількість	%	кількість	%	кількість	%	кількість	%
КК	22	9	40,91	10	45,45	2	9,09	1	4,55
ЭК-1	23	13	56,52	9	39,13	1	4,35	0	0,00
ЭК-2	24	14	58,33	9	37,50	1	4,17	0	0,00

Останнім з показників рівня сформованості математичної культури старшокласників є рівень володіння мовною математичною культурою, для визначення якого нами було проведено аналіз продуктів діяльності (самостійні та контрольні роботи).

Дані роботи також оцінювалися за 12-бальною системою, а середньоарифметичний показник дозволив нам визначити рівень оволодіння математичною мовою. Експериментальні дані за цим критерієм наведені в таблиці 4 (табл. 4).

Таблиця 4

Порівняльні дані володіння мовною математичною культурою

Клас	Кількість учнів	Рівень сформованості							
		Початковий		Середній		Достатній		Високий	
		кількість	%	кількість	%	кількість	%	кількість	%
КК	22	11	50,00	9	40,91	1	4,55	1	4,55
ЭК-1	23	10	43,48	12	52,17	0	0,00	1	4,35
ЭК-2	24	14	58,33	9	37,50	1	4,17	0	0,00

Одержані результати свідчать про те, що за рівнем володіння мовною математичною культурою експериментальні та контрольні класи знаходяться на практично однаковому рівні; оскільки і в тих, і в інших класах кількість старшокласників, які одержали за розв'язання задач два або три бали, дуже велике.

Для всіх груп, що беруть участь в експерименті, порівняльні дані рівня сформованості математичної культури зведені в таблицю 5 (табл. 5).

Таблиця 5

Порівняльні дані рівня сформованості математичної культури експериментальних та контрольної класів на констатуючому етапі експерименту

Клас	Кількість учнів	Рівні формованості							
		Початковий		Середній		Достатній		Високий	
		кількість	%	кількість	%	кількість	%	кількість	%
КК	22	11	50,00	9	40,90	1	4,55	1	4,55
ЭК-1	23	12	52,17	10	43,48	1	4,35	0	0
ЭК-2	24	15	62,50	8	33,33	1	4,17	0	0

Одержані результати свідчать про те, що в контрольному класі на початковому рівні сформованості математичної культури знаходиться 50,00% старшокласників, на середньому – 40,90%, на достатньому – 4,55% і на високому – 4,55%; а в експериментальних класах відповідно 57,33%, 38,41%, 4,26% і 0,00%.

Порівняльні дані рівня сформованості математичної культури по класах до проведення формуючого етапу експерименту дозволяють вважати, що основна мета дослідно-експериментальної роботи з перевірки гіпотези, висунутої в дослідженні, досягнута. Положення даної гіпотези перевірялися в ході дослідно-експериментальної роботи зі старшокласниками. Дана експериментальна робота дозволила визначити рівень сформованості математичної культури й взаємозалежних з ним показників: об'єму і якості математичних знань і вмінь; об'єму і якості вмінь математичної самоосвіти; володіння мовною математичною культурою.

Узагальнюючи вищенаведене, вивчення курсу «Алгебра і початки аналізу» в старшій школі характеризується формальним підходом до навчання, переважанням пасивної позиції старшокласників, що підтверджують результати діагностики рівня сформованості компонентів математичної культури.

Висновки з описаного дослідження і перспективи подальших розвідок... Актуальність проблеми формування математичної культури пояснюється її значимістю, яка зводиться до формування грамотної всебічно розвиненої особистості старшокласника, до прискорення розвитку суспільства, до задоволення потреб особистості в різних сферах життєдіяльності.

У науковій літературі широко розроблені проблеми культури, в психолого-педагогічній та спеціальній – проблеми формування знань і умінь, математичних знань і умінь, умінь математичної самоосвіти, оволодіння математичною мовою, але при цьому практично не

розглядаються перераховані компоненти в сукупності, як проблема формування математичної культури у старшокласників.

Виділені нами рівні, показники та критерії сформованості математичної культури старшокласників є умовними по відношенню до дійсності. При цьому в якості способів діагностики на всіх етапах дослідження можуть виступати аналіз відповідей на навчальних заняттях, тестування, аналіз продуктів діяльності (контрольні та самостійні роботи), метод діагностичних карток тощо. Подальший дослідно-формуючий етап експерименту буде спрямований на забезпечення динаміки зростання статистичних даних, що відображають приналежність до початкового, середнього, достатнього і високого рівня сформованості математичної культури старшокласників експериментальних і контрольних класів. Передбачуване зростання покаже результати впливу комплексу умов на ефективність формування математичної культури учнів старшої школи. Одержані дані будуть представлені графічно, що дозволить наочно відобразити зростання сформованості математичної культури, що виникло в результаті застосування спеціально розробленої методичної системи використання математичних тверджень для формування математичної культури учнів старшої школи.

Список використаних джерел та літератури:

1. Артебякина О. В. Формирование математической культуры у студентов педагогических вузов : дисс. ... канд. пед. наук : 13.00.08 / Артебякина Ольга Викторовна. – Челябинск, 1999. – 162 с.
2. Магомедов А. Р. Педагогические условия использования информационных технологий в формировании математической культуры старшеклассников : дисс. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Магомедов Абдулкадыр Рамазанович. – Махачкала, 2010 – 173 с.
3. Стратегічні напрями розвитку вищої освіти в Україні : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. – К. : МАУП, 2004. – С. 46–49.
4. Чернова Ю. К. Математическая культура и формирование её составляющих в процессе обучения / Ю. К. Чернова ; под ред. В. В. Щипанова. – Тольятти : [б. и.], 2001. – 173 с. : ил.

Spysok vykorystanykh dzherel ta literatury:

1. Artebyakina O. V. Formirovanie matematicheskoy kul'tury` u studentov pedagogicheskix vuzov : dissertaciya ... kandidata pedagogicheskix nauk : 13.00.08. Chelyabinsk, 1999, 162 p.
2. Magomedov A. R. Pedagogicheskie usloviya ispol'zovaniya informacionny`x tehnologij v formirovanii matematicheskoy kul'tury` starsheklassnikov : dissertaciya ... kandidata pedagogicheskix nauk : 13.00.01. Maxachkala, 2010, 173 p.
3. Stratehichni napriamy rozvytku vyshchoi osvity v Ukraini: *Materialy Mizhnarodnoi naukovopraktychnoi konferentsii*, Kyiv, MAUP, 2004, pp. 46–49.
4. Chernova Yu. K. Matematicheskaya kul'tura i formirovanie eyo sostavlyayushhyx v processe obucheniya : pod redakciej Shhipanova V. V. Tol'yatti : [b. i.], 2001, 173 p. : il.

Аннотация

Анастасия Билюнас

Критерии, показатели и уровни сформированности математической культуры учащихся старших классов

В статье сосредоточено внимание на формировании математической культуры учащихся старших классов. В ходе исследования выявлено главный критерий сформированности математической культуры старшеклассников, смысл которого заключается в продвижении от низкого уровня к высокому; избраны показатели уровня сформированности математической культуры (объем и качество математических знаний и умений, объем и качество умений математической самообразования, владения языковой математической культурой).

В процессе формирования математической культуры учащихся старших классов нами выделено следующие уровни: начальный (недостаточный) – репродуктивный, средний (нейтральный) или эвристический, достаточный и высокий – это уровень продуктивно-творческой деятельности. Переход на новый уровень означает качественный скачок в овладении знаниями, умениями и навыками математической культуры. Эти уровни приведены в критериально-уровневой таблице сформированности математической культуры в зависимости от сформированности ее компонентов. Представлены полученные результаты констатирующего эксперимента.

Ключевые слова: математическая культура, уровни, показатели, критерии, результаты эксперимента.

Summary

Anastasiia Biliunas

The Seniors' Mathematical Culture Maturity: Criteria, Indicators and Levels

The attention in the article has been concentrated on the maturity of mathematical culture of senior pupils. In the course of the research the main criterion of maturity of mathematical culture of senior pupils has been determined, its sense is in advancement from the low level to the high one; indicators of the level of maturity of mathematical culture have been chosen (the amount and quality of mathematical knowledge and skills, the amount and quality of skills of mathematical selfeducation, mastering of language of mathematical culture).

In the course of forming of mathematical culture of senior pupils we singled out the following levels: initial (insufficient) – reproductive, medium (neutral) or heuristic, sufficient and high – it is the level of productive-creative activity. The passage to the new level means qualitative leap in the mastering of knowledge, abilities and skills of of mathematical culture. These levels are offered in criteria-level table of maturity of of mathematical culture, depending on its components maturity. The received results of the ascertaining experiment have been offered.

Key words: *mathematical culture, levels, indicators, criteria, the results of experiment.*

Дата надходження статті: «10» лютого 2014 р.

УДК [371.134+378.113:005.5]:005.336.2(045)

ІРИНА ДАРМАНСЬКА,

*кандидат педагогічних наук, доцент
(м.Хмельницький)*

Формування управлінської компетентності майбутнього керівника навчального закладу як невід'ємної складової його професіоналізму (на прикладі Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії)

У статті проаналізовано зміст навчального плану підготовки магістрів сфери освіти Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії. На основі навчальних дисциплін автором виділено складові управлінської компетентності керівника закладу освіти. Визначено види компетенцій, якими обов'язково має володіти управлінець як професіонал. Більш детально проаналізовано загальнонаукову та професійно-педагогічну компетентність, які складають підсистему управлінської. На основі зазначених компетентностей проаналізовано правову компетенцію, компетенцію саморозвитку та самоосвіти, продуктивної діяльності, андрагогічну, загальногалузеву, предметно-методичну, діагностичну, навчальну та інформаційно-комунікаційну компетенції. Кожна компетенція, зазначена у статті, підкріплена наявною навчальною дисципліною, що передбачена навчальним планом підготовки магістрів зі спеціальності «Управління навчальним закладом» (спеціалізація «Керівник підприємства, установи, організації у сфері освіти та виробничого навчання»). Обговорено необхідність включення зазначених дисциплін у план підготовки майбутніх управлінців, що дасть змогу сформуванню управлінську компетентність як невід'ємну складову професіоналізму керівника навчального закладу.

Ключові слова: *підготовка, управлінець, керівник, компетентність, управлінська компетентність, компетенція.*

Постановка проблеми у загальному вигляді... Підготовка майбутніх спеціалістів будь-якої сфери людської життєдіяльності вимагає створення чітких напрямів становлення фахівця на основі вимог сьогодення, аналізу стану функціонування вищих навчальних закладів за тією чи іншою спеціальністю, наукового та педагогічного досвіду. Цей процес вимагає постійного обговорення, перегляду та вдосконалення змісту підготовки майбутніх управлінців. По відношенню до особи, що займає керівну посаду у сфері управління освітою (дошкільною, позашкільною, загальною середньою чи вищою), суспільство сьогодні висуває чимало вимог, пов'язаних із його професіоналізмом.

«Управління є елементарною функцією організованих систем різної природи (біологічних, соціальних, технічних), що забезпечує збереження їх певної структури, підтримання режиму діяльності, реалізацію їх програм. Управління освітою є видом соціального управління, що має основну функцію – вплив на суспільство з метою його впорядкування, збереження якісної специфіки, вдосконалення та розвитку» [2, с.5].

У даному контексті важливу роль відіграє управлінська компетентність керівника навчального закладу, під якою ми розуміємо сукупність загальнокультурних, загальнонаукових, соціальних, професійно-педагогічних і інформаційно-комунікаційних компетентностей, які у свою чергу складаються із компетенцій, що характеризують менеджера як висококваліфікованого фахівця.

«Під поняттям «компетентнісний підхід» розуміється спрямованість освітнього процесу на формування та розвиток ключових (базових, основних) і предметних компетентностей особистості. Результатом такого процесу буде формування загальної компетентності людини, що є сукупністю ключових компетентностей, інтегрованою характеристикою особистості. Така характеристика має сформуватися в процесі навчання і містить знання, уміння, ставлення, досвід діяльності й